

Факултет ГЕОГРАФСКИ
.....

(Број захтева) 890-14
.....

(Датум) 13. 02. 2015.

Образац 2.
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
грађевинско-урбанистичких наука
Београд, Студентски трг 1

ЗАХТЕВ

За давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата:

Мр МИКИЦЕ (ЗОРАН) СИБИНОВИЋА

(име, име једног родитеља и презиме)

КАНДИДАТ: **Мр МИКИЦА (ЗОРАН) СИБИНОВИЋ**

(име, име једног родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под називом „СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА“.

из научне области: **ГЕОГРАФИЈА**

Универзитет је дана 24. 02. 2010. године својим актом под бр. 03 број 612-19/94-09 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила „СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА“.

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата **Мр МИКИЦЕ (ЗОРАН) СИБИНОВИЋА** образована је на седници одржаној 20. 11. 2014. године, одлуком факултета под бр. 890/2 од 24. 11. 2014. године, у саставу:

1. Др Иван Раткај, ванредни професор Географског факултета у Београду за ужу научну област Друштвена географија
2. Др Мирко Грчић, редовни професор Географског факултета у Београду за ужу научну област Друштвена географија
3. Др Миладин Шеварлић, редовни професор Пољопривредног факултета у Београду за ужу научну област Економика пољопривреде

Наставно-научно веће Факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 25. 12. 2014. године.

Прилог:

1. Извештај Комисије са предлогом.
2. Акт Наставно-научног већа Факултета о усвајању Извештаја.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Дејан Филиповић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

1585/2-2009
03.03.2010.
БЕОГРАД

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: officebu@rect.bg.ac.rs

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ГРАЂЕВИНСКО-УРБАНИСТИЧКИХ НАУКА

Београд, 24.02.2010. године
03 Број: 612-19/94-09
ГИП

На основу чл. 123. ст. 4. и чл. 128. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", број 76/05, 97/08 и 100/07-аутентично тумачење), чл. 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", број 131/06, 140/08 и 143/08) и чл. 14. - 21. Правилника о већима научних области на Универзитету у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", број 134/07), а на захтев Географског факултета, број: 1585 од 30.11.2009.године, Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука, на седници одржаној 24.02.2010.године, донело је

О Д Л У К У

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на предлог теме докторске дисертације мр Микице Сибиновић под насловом: »СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА».

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Јадранка Јовић

Доставити:

- Факултету
- архиви Универзитета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Број 1027

Датум: 31. децембар 2014. год.

На седници Наставно-научног већа Географског факултета у Београду, одржаној 25. децембра 2014. године, донета је

О Д Л У К А

Усваја се Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр мр МИКИЦЕ СИБИНОВИЋА под називом „**СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА**“ у складу са Одлуком Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука, 03 број: 612-19/94-09 од 24.02.2010. године о сагласности на предлог теме докторске дисертације.

Сходно закључку Сената Универзитета у Београду од 27. октобра 2010. године, кандидат мр Микица Сибиновић има објављене радове у научним часописима који се налазе на SCI листи и то: Sibinović, M., Winkler, A. and Grčić, M. (2014). Agriculture in Transitional Crisis Period: Crop Production in the Administrative Region of Belgrade from 1991 to 2002. Mitteilungen der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft, 156.

У Комисију за одбрану докторске дисертације кандидата мр Микице Сибиновића именовани су: др Иван Раткај, ванредни професор Географског факултета за научну област Друштвена географија, др Мирко Грчић, редовни професор Географског факултета за научну област Друштвена географија и др Миладин Шеварлић, редовни професор Пољопривредног факултета за ужу научну област Економика пољопривреде.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Дејан Филиповић

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ГЕОГРАФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Студентски трг 3/III
Београд

На седници Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, одржаној у четвртак 20.11.2014. године, именована је Комисија за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Микице Сибиновића под насловом: **СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА** у саставу проф. др Иван Раткај, ванредни професор Географског факултета Универзитета у Београду, проф. др Мирко Грчић редовни професор Географског факултета Универзитета у Београду, и проф. др Миладин Шеварлић редовни професор Пољопривредног факултета Универзитета у Београду.

На основу прегледа докторске дисертације именовани чланови Комисије подносе Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду следећи:

ИЗВЕШТАЈ

1. Увод

Наслов и обим дисертације

Докторска дисертација мр Микице Сибиновића, под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* урађена је по правилима која предвиђа Стручно веће Универзитета у Београду за архитектуру, урбанизам, грађевинарство, геодезију, просторно планирање и географију. Дисертација садржи 354 страна укупног текста, 9 почетних страна, 8 страна литературе и 1 страну биографије. У раду је коришћена обимна домаћа и страна научна литература, од чега су 39 извора стране литературе, 74 извора домаће литературе и неколико интернет база.

Место дисертације у одговарајућој научној области

Докторска дисертација под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* припада ужој научној области Друштвена географија, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду.

2. Биографија кандидата

Мр Микица Сибиновић рођен је 24. јуна 1979. године у Зајечару. Основну школу и гимназију завршио је у Књажевцу. Године 1998. уписао је редовне студије на Географском факултету Универзитета у Београду (смер Географија), које је завршио 2003. године, са просечном оценом 8,73. Дипломски рад на тему „Туристичке вредности Швајцарске“, одбранио је оценом 9. По завршетку основних студија, уписао

је 2003. године последипломске студије на Географском факултету, смер Антропогеографски системи. Све испите предвиђене програмом студија, положио је са просечном оценом 10. Магистарски рад под називом „Фактори и фазе економско-географског развоја Књажевца и околине“ (ментор проф. др Мирко Грчић), одбранио је 2006. године. Учествовао је у више научних скупова националног и међународног карактера. Био је учесник неколико међународних пројеката, у сарадњи са Немачком асоцијацијом за академску размену (DAAD). Од 2008. године, ангажован је на пројектима Министарства науке Републике Србије. На Географском факултету Универзитета у Београду запослен је од 1. септембра 2008. године, у звању асистента, за предмете Индустријска географија и Аграрна географија (студијска група Географија). Поред ових наставних предмета, био је ангажован и у извођењу наставе на предметима: Политичка географија, Саобраћајна географија, и Географија културе и зоне цивилизација (студијска група Географија), Друштвено-географске основе развоја туризма, Саобраћајни системи и туризам, Транзитни туризам, Географија религија и туризам (студијска група Туризмологија), Географија културе и зоне цивилизација, Општа економска географија (студијска група Демографија). Такође, ангажован је и као предавач на Италијанском колеџу La Sapienza (од 2010. године) за предмет Геополитика на мастер студијама. Мр Микица Сибиновић је до сада објавио преко двадесет научних и стручних радова, у домаћим и страним научним часописима. Његово основно усмерење је друштвена географија, али се бави и темама везаним за развој географске научне мисли.

Списак релевантних научних и стручних радова

Радови објављени у часописима на SCI листи

- **Sibinović, M., Winkler, A. and Grčić, M. (2014).** Agriculture in a Transitional Crisis Period: Crop Production in the Administrative Region of Belgrade from 1991 to 2002. *Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft*, 156, 273-310.

Објављени радови у стручним и научним часописима:

Монографије:

- Сибиновић, М. (2008). *Фактори и фазе економско-географског развоја Књажевца и околине*. Књажевац: Народна библиотека „Његош“. (ISBN978-86-6001-003-4)
- Sibinović, M. (2012). *Geography of Knjaževac*. Knjaževac: City library “Njegoš”.
- Сибиновић, М. (2013). *Књажевац*. Књажевац: Народна библиотека „Његош”.

Поглавља у монографијама:

- Сибиновић, М. (2011). Грађа за топографију Књажевачког округа Стевана Мачаја. У Стојадиновић, В. (ур.) *Грађа за топографију округа Књажевачког Стевана Мачаја*. Народна библиотека „Његош“, Књажевац. 96-120.
- Сибиновић, М. (2011). Географске карактеристике Књажевачког округа по Јовану Мишковићу. У Стојадиновић, В. (ур.) *Књажевачки округ Јована Мишковића*. Народна библиотека „Његош“, Књажевац. 107-130.
- Сибиновић, М. (2012). Географске карактеристике Књажевачког округа у Кнежевини Србији Милана Ђ. Милићевића. У Стојадиновић, В. (ур.) *Кнежевачки округ Милана Ђ. Милићевића*. Народна библиотека „Његош“, Књажевац. 99-106.

- Сибиновић, М. (2013). Географске карактеристике Старе планине у раду Лује Адамовића. У Стојадиновић, В. (ур.) „Стара планина” Луја Адамовића. Народна библиотека „Његош“, Књажевац. 55-61.
- Сибиновић, М. (2013). Географске карактеристике Тимочке крајине у „Србији” Владимира Карића. У Стојадиновић, В. (ур.) „Тимочка крајина” Владимира Карића. Народна библиотека „Његош“, Књажевац. 55-64.

Научни и стручни радови:

- Сибиновић, М. (2008). Потенцијали Старе планине за извођење екскурзија и наставе у природи. *Глобус* 33, 87-97.
- Сибиновић, М. и Петковић, М. (2008). Клисуре Ждрело у селу Стогазовац. *Земља и људи* 58, 61-66.
- Сибиновић, М. и Белиј, М. (2010). Термалне воде Ргошке бање као основ развоја бањског туризма књажевачког краја. *Гласник српског географског друштва* 90(1), 333-340.
- Мартинковић, М., Раткај, И. и Сибиновић, М. (2010). Викенд насеља Сићевачке клисуре. *Гласник српског географског друштва* 90(2), 209-216.
- Сибиновић, М., Мартинковић, М. (2010). Територијално-демографске промене општине Књажевац. *Демографија* 7, 153-160.
- Сибиновић, М. (2011). Аграрне густине насељености становништва у сеоским насељима Региона Београда. *Демографија* 8, 167-180.
- Сибиновић, М. (2011). Светска економска криза као катализатор савремене геополитичке тектонике. *Глобус* 36, 25-34.
- Сибиновић, М. (2012). Структурне промене сетвених површина у руралном простору Региона Београда. *Гласник српског географског друштва* 92 (2), 111-123.

Објављени радови презентовани на научним скуповима:

- Сибиновић, М. (2010). Трансформација аграрног простора Књажевца и околине. У: *Територијални аспекти развоја Србије и суседних земаља*. Београд: Географски факултет Универзитета у Београду, 349-354.
- Раткај, И., Мартинковић, М. и Сибиновић, М. (2010). Генеза проблема неформалне стамбене градње у Београду. У: *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора*. Београд: АППС, 349-360.
- Мартинковић, М., Раткај, И. и Сибиновић, М. (2011). Периодизација стамбене градње у Калуђерици. У: *Планска и нормативна заштита простора и животне средине*. Београд: АППС, 373-378.
- Сибиновић, М. (2011). Промене начина коришћења обрадивог земљишта у сеоским насељима Региона Београда. У: *Трећи конгрес српских географа*. Бања Лука: Природно-математички факултет, 162-172.
- Раткај, И. и Сибиновић, М. (2011). Продуктивност пољопривреде у сеоским насељима Региона Београда. У: *Проблеми и изазови савремене географске науке и наставе*. Београд: Универзитет у Београду - Географски факултет, 385-392.
- Сибиновић, М., Мартинковић, М. и Раткај, И. (2012). Промене начина коришћења пољопривредног земљишта у руралном простору Региона Београда. У: *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља – Градови у XXI веку*. Београд: АППС, 463-469.
- Сибиновић, М., Лазић, И. (2013). Просторна дистрибуција биљне производње у руралном простору Региона Београда. У: *Планска и нормативна заштита простора и животне средине*. Београд: АППС, 147-152.

3. Технички опис дисертације

Обим дисертације са спецификацијом свих њених елемената

Докторска дисертација мр Микице Сибиновића, под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* урађена је у сладу са упутством Стручног већа за архитектуру, урбанизам, грађевинарство, геодезију, просторно планирање и географију. Има 354 страна компјутерски припремљеног и обрађеног текста, (резиме на српском и енглеском језику, кључне речи, садржај, попис табела, графикона и слика). Ова докторска дисертација садржи 41 табелу, 19 графикона, један дендограм и 64 карте функционално уклопљене у текст. Дисертација садржи и 1 страну биографије, као и три прилога које се односе на изјаве у складу са напред поменутих упутством. Докторска дисертација се састоји од укупно 11 поглавља – целина, разрађених у великом броју функционалних делова рада.

Кратак приказ појединачних поглавља

Докторска дисертација мр Микице Сибиновић, под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* састоји се из 11 поглавља, и то:

1. УВОД.....	стр.1
2. ТЕОРИЈСКИ МОДЕЛИ ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ.....	5
3. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	14
4. ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕГИОНА БЕОГРАДА.....	20
5. ОСНОВНЕ ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕГИОНА БЕОГРАДА.....	24
6. НАЧИН КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА.....	55
7. БИЉНА ПРОИЗВОДЊА.....	91
8. СТОЧНА ПРОИЗВОДЊА.....	151
9. УКУПНА ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА.....	235
10. СПЕЦИФИЧНОСТИ БЕОГРАДСКОГ ТРЖИШТА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА.....	282
11. ЗАКЉУЧАК.....	285

Наведен садржај дисертације по издвојеним поглављима је системски научно разрађен у складу са предметом истраживања, постављеним научним хипотезама и њиховом разрадом у складу са теоријским и примењеним истраживањима проблема аграрне производње у светској и домаћој литератури.

У *уводном разматрању* аутор објашњава предмет, циљ и значај изучавања пољопривредне производње у контексту локационих теорија. Дефинисан је временски оквир истраживања и појашњене специфичности истраживаног географског простора у контексту савремених историјских дешавања. Производња хране и рационално коришћење обрадивог земљишта посматрани су у контексту одрживог развоја,

дефинисан је рурални простор око Београда који се континуирано мења, и уочени су проблеми аграрне трансформације приградског простора.

У оквиру прве тематске целине под насловом: *ТЕОРИЈСКИ МОДЕЛИ ПРОСТОРНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ* разматрани су зачеци научних размишљања и тежњи ка оптимизацији пољопривредне производње у склопу основних теоријских расправа. Аутор се у овом делу осврће на размештај и специфичности приградске пољопривреде која заузима посебно место истраживања у аграрној географији, истиче међусобни утицај развоја насељености и пољопривредне производње на глобалном, регионалном и националном нивоу. Такође, повезан је историјски развој теорија локације аграрне производње кроз обимну домаћу и светску литературу. Дат је приказ великог броја научних радова, расправа и студија, као и тематских конференција, које се баве питањем оптималног развоја пољопривреде. У наведеном контексту аутор је указао на разматрање српских и југословенских научника о просторном размештају аграрне производње. Аутор је објаснио могућности примене постојећих теорија на примеру руралног простора Региона Београда, али и њихове недостатке због географских и историјских специфичности овог простора.

У другом одељку ове докторске дисертације под насловом *МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА* прецизно су изнети различити методолошки приступи истраживања просторног размештаја пољопривредне производње. Указано је на одређене методолошке специфичности, и начин употребе квантитативних и квалитативних научних метода истраживања. Као базни услов размештаја пољопривредне производње узете су физичко-географске специфичности простора, међутим динамика промена производње најчешће је изазвана различитим друштвено-географским факторима због чега је третирана научна евалуација пет различитих фаза на којима се базирају савремена аграрно-географска истраживања, која је сагледавана у односу на етапе друштвено-економског развоја. Такође, додатна пажња посвећена је проблему дефинисања сеоских насеља у складу са административно-правним принципом.

У трећем поглављу тезе под насловом: *ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕГИОНА БЕОГРАДА* објашњене су основне карактеристике природних услова (рељеф, клима, хидрографија, педологија) за бављење пољопривредом. Утицај рељефа на пољопривредну производњу посматран је кроз његове морфометријске, морфодинамичке и морфогенетске особине. У оквиру физичко-географског склопа дефинисане су иницијалне зоне пољопривредне производње.

Четврто поглавље тезе под називом: *ОСНОВНЕ ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ РЕГИОНА БЕОГРАДА* садржи конкретан однос пољопривредне производње и становништва. Дефинисано је 6 различитих аграрних густина насељености становништва и извршена је компарација односа пољопривредног становништва према обрадивим површинама. Научном синтезом различитих типова аграрних густина насељености постигнут је јаснији увид у просторни размештај радне снаге ангазоване у пољопривредној делатности током проучаваног периода. Аграрна производња повезана је са радним контингентом, чиме су проучени диспаритети у степену социо-економске развијености градова и сеоских насеља који проузрокују демографску и просторно-функционалну неравнотежу у мрежи насеља, како Региона Београда, тако и Републике Србије.

У поглављу под насловом: *НАЧИН КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА* истражена је структура пољопривредног земљишта, различити правци

коришћења пољопривредних површина и дефинисане су структурне промене сетвених (ораничних) површина. Проучен је спонтани карактер смањења сетвених површина које није изазвано планским реструктурирањем пољопривреде. На овај начин расветљене су и последице смањења платежне моћи становништва изазване дуготрајним економским санкцијама и њихов утицај на тржишну оријентацију пољопривредне производње.

У шестом поглављу ове докторске дисертације под насловом: *БИЉНА ПРОИЗВОДЊА* изнети су конкретни подаци који представљају резултат математичке компарације просторног размештаја житарица, крмног биља, воћа, повртног биља, индустријског биља и укупне биљне производње. Квантитативним методама дефинисани су правци биљне производње, пропорционалне промене дистрибуције производње, структурне карактеристике и дефинисани су релевантни типови промена. Најсложенија међу различитим техникама је шифт-шер анализа чији су резултати комбиновани са методом сукцесивних делитеља у циљу утврђивања законитости, које не одговарају у потпуности резултатима размештаја сетвених површина због специфичности пољопривредне производње: неједнаки физичко-географски услови, различита инвестициона улагања у производњу, различите заступљености одређених биљних култура, осцилације остварених приноса у току проучаваног периода, итд.

У седмом поглављу тезе под насловом: *СТОЧНА ПРОИЗВОДЊА* примењени су постулати анализираних теоријских приступа на конкретној емпиријској документацији. Помоћу изабраних мера, метода и техника истраживања сагледан је просторни размештај сточне производње. Просторна дистрибуција сточарства приказана је и помоћу картографског моделовања, уз различите картографске генерализације, помоћу којих се егзактно сагледавају правилности и закономерности промена у просторном размештају. Промене у територијалној дистрибуцији сточне производње сагледане су преко: структурних карактеристика, пропорционалних промена дистрибуције, типова промена и праваца сточне производње. Посебно су истражени економско-географски услови стабилности производње меса и месних прерађевина у руралном простору Региона Београда, који су сагледани кроз призму ограничених финансијских ресурса и нестабилног аграрног тржишта.

У осмом поглављу ове дисертације под насловом *УКУПНА ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА* се егзактније изражавају обим и структура пољопривреде, правци укупне пољопривредне производње, пропорционалне промене дистрибуције производње, типови промена производње, продуктивност производње, аграрни потенцијал сеоских насеља и основна типологија пољопривреде. Ови показатељи потврдили су раније закључке о тренду и нивоу достигнуте укупне пољопривредне производње. Резултати спроведене типологије пољопривреде омогућавају компарацију и идентификацију сваке дијагностичке одлике појединачно, на основу чега се врло прецизно може одредити положај административне јединице (сеоског насеља у овој студији) у аграрном простору Региона. Рангирање дијагностичких јединица дефинисаног типа указује на могућности промене и на смер побољшања анализираниог сегмента производње. На основу наведених емпиријских сазнања стичу се услови за формирање научне основе стратешког управљања социо-економским факторима развоја пољопривредне производње и политике руралног и регионалног развоја проучаваног простора.

У оквиру девете тематске целине под насловом: *СПЕЦИФИЧНОСТИ БЕОГРАДСКОГ ТРЖИШТА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА* истражено је тржиште пољопривредних производа на територији Региона Београда које има карактеристику институционалне неуређености, услед нетранспарентног и неефикасног законодавног и судског система. Дефинисани су основни проблеми са којим су се током проучаваног периода сусретали индивидуални пољопривредни произвођачи који се односе на: континуирани раст цене репроматеријала, недефинисану цену готових производа и непостојање купопродајних уговора. Са друге стране, утврђено је да пољопривредна предузећа имају у извесној мери уговорну производњу, посебно када се ради о продаји млека, стоке и уљарица.

У *закључним разматрањима* резимиран је просторни размештај пољопривредне производње, структурне промене и просторна диференцијација пољопривреде у склопу претходно наведених локационих теорије и методологије мултидисциплинарног изучавања аграра. Изнета је дискусија о проблемима оптимизације пољопривредне производње у руралном простору Региона Београда, али и Републике Србије. Наведени егзактни показатељи, базирани на различитим улазним компонентама, намећу потребу усаглашавања развојне аграрне политике на локалном, регионалном и националном нивоу. Будући циљеви организације пољопривреде у руралном простору Региона Београда, на основу досадашњих планова и стратегија, требало би да се односе на конкурентан и тржишно оријентисан пољопривредни сектор који свој развој базира на интензивној аграрној производњи, сагласно са новим технологијама и потребама београдског тржишта, уз проширивање еколошких стандарда, афирмацију сеоских насеља и адекватну аграрну политику.

Осврт на технику обраде дисертације

У техничком смислу ова докторска дисертација је прилагођена нормама предвиђеним за ову врсту писаног материјала. Дисертација представља логичку целину, прегледну, систематизовану и документовану са већим бројем табела, графикана и слика. Текст обухвата 354 стране компјутерски обрађеног и припремљеног текста формата А4 (210x297mm) са маргинама од 30mm до 35 редова и приближно 600.000 карактера у фонту Times New Roman 12 (осим назива табела, графикана и карата код којих је фонт 10). У техничком смислу су задовољени сви критеријуми слагања писаног материјала, што овој докторској дисертацији обезбеђује прегледност, компактност и систематичност, уз континуитет у излагању. У раду су коректно цитирани литературни наводи, правилно коришћени подаци статистике пољопривреде и становништва, адекватно су примењени поступци дефинисања, класификовања и закључивања на основу искуства и знања истраживача и дати одговори на постављене задатке. Полазне хипотезе су потврђене, чиме су оправдани постављени циљеви дисертације.

4. Структура и садржај дисертације

План (композиција) дисертације, актуелност, оригиналност, значај

Композиција докторске дисертације мр Микице Сибиновића усклађена је са савременим приступом, методама и техникама мултидисциплинарног истраживања пољопривредне производње. Коришћени су сви елементи савременог истраживачког теоријског и методског поступка у научној обради проблема просторног размештаја

пољопривреде, уз консултовање обимне релевантне иностране и домаће литературе. Са становишта методолошког, научног и стручног приступа истраживању, дисертација испуњава све услове савремених аграрно-географских студија. Остварена конзистентна и оригинална научна структура дисертације мр Микице Сибиновића чини је оригиналним научно-истраживачким делом у свим сегментима, а посебно у сагледавању структурних промена и просторне диференцијације пољопривреде руралног простора Региона Београда. Оригиналан је у овом раду избор мера, метода и техника приказивања просторног размештаја квантитативних и квалитативних карактеристика биљне и сточне производње.

Основне хипотезе истраживања у овој докторској дисертацији полазе од чињенице да у проучаваном подручју, најинтензивније структурне промене и највеће смањење пољопривредне производње нису забележени по ободу урбане зоне или непосредном окружењу пољопривредног појаса. Тиме се наговештава чињеница да оваква ситуација није директно повезана са типичним рурално-урбаним конфликтом, већ је повезана са дугорочном економском рецесијом. Регистрована разноликост праваца коришћења земљишта није само последица процеса урбанизације, већ је пре свега резултат непрофитабилности пољопривреде тог времена.

Оригиналност ове докторске дисертације је ауторско сагледавање просторног размештаја пољопривредне производње у контексту основних полазишта савремених локационих теорија, где се на различите начине прате релације становништво – пољопривреда – простор – одрживи развој. Истовремено, у анализи су коришћене изабране методе, мере и технике, које су на постојећој емпиријско-статистичкој грађи најочигледније приказале питања и проблеме просторног размештаја пољопривреде. Анализа трендова за проучавани период показала је корелацију између демографског развоја руралног простора Региона Београда и просторне диференцијације пољопривредне производње.

Проучено стање аграрне активности у сеоским насељима Региона Београда у овој докторској дисертацији је веома значајно за утврђивање будуће аграрне политике развоја од локалног до регионалног и националног нивоа. Тиме резултати ове дисертације имају поред научне и значајну апликативну вредност. Они упућују на потребу сагледавања пољопривредног развоја на нивоу насеља, јер се специфичним мерама популационе и развојне политике могу ублажити и преусмерити неповољни трендови карактеристични за рурални простор Србије. Решавањем специфичних проблема аграрне производње локалних заједница могу се ревитализовати популационо и економски девастирани региони Србије, што значи и глобални опоравак на националном нивоу. Резултати истраживања ове докторске дисертације могу значајно допринети и основном циљу - унапређењу производње хране у свету.

Обим и квалитет презентованих извора, критички осврт на коришћену литературу

Докторска дисертација мр Микице Сибиновића под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* израђена је на основу анализе обимног библиографског материјала (113 извора стране и домаће литературе и интернет извора). Коришћене су монографије, научне и стручне и публикације, радови из научних и стручних часописа, радови са научних скупова, као и обимна статистичка грађа. При избору литературе и извора кандидат је показао висок степен научне и стручне зрелости и самосталности у научно-истраживачком раду. Аутор је консултовао

одговарајућу литературу на енглеском, пољском, немачком и другим језицима, а дао је и приказ третирања популационог оптимума у географској, демографској и економској литератури српских и југословенских научника.

Анализом страних литературних извора утврђено је да је теорија локације пољопривреде третирана у великом броју научних и стручних радова, али са различитих становишта и уз коришћење веома великог спектра критеријума. С тога је било неопходно сва та знања сагледати у дугом историјском периоду, систематизовати их и представити као једну конзистентну целину у теоријском смислу. Значајни су налази аутора који указују на реafirмацију теорије рурално-урбаног конфликта, уз све интензивнији развој два супротна приступа економског и бихевиористичког. Правилни су ауторови избори комбинованих математичких метода за емпиријску анализу пољопривредне производње, од којих истичемо факторску анализу (*алгоритам анализе основних компонента*), шифт-шер анализу и метод сукцесивних делитеља.

Анализом домаће литературе из области просторне организације пољопривредне производње аутор је дошао до закључка да је она скромна и да се односи само на одређене сегменте ове проблематике (начин коришћења земљишта, обим и структура производње). Посебно истичемо да је кандидат значајан део емпиријске анализе темељио на резултатима аналитичке обраде података, пре свега посебне обраде пописа пољопривреде 1991. и 2002. године, што показује самосталност и зрелост аутора.

Анализа примењених научних метода и њихова адекватност за спроведено истраживање

Концепција и програм истраживања у овој докторској дисертацији прилагођени су научно-истраживачким задацима, односно циљевима истраживања. Сложеност и специфичност предмета истраживања захтевали су коришћење општих и посебних методских поступака. У раду су комбиноване специфичне мере, методе и технике анализе и картографског моделовања. Применом метода анализе и синтезе, као основних и најопштијих научних метода, комплексно су сагледани трендови у просторном размештају пољопривредне производње на нивоу насеља. Компаративни метод омогућио је утврђивање сличности и разлика у регионалном диференцирању, док су квантитативне методе обухватиле групу комплексних математичких метода и модела. Применом специфичних мера и метода просторне дистрибуције пољопривредне производње сагледани су просторни аспекти аграрног развоја сеоских насеља Региона Београда. У емпиријској анализи коришћени су следећи показатељи: аграрне густине насељености становништва, правци коришћења земљишта, обим, структура и интензитет биљне и сточне производње, пропорционалне промене пољопривреде, типови продуктивности производње, аграрни потенцијал и типологија пољопривреде.

5. Заједничко мишљење Комисије и оцена дисертације и кандидатове способности за самосталан научни рад

Након прегледа приложеног текста докторске дисертације и познавања научног и стручног рада кандидата, Комисија констатује:

1. Кандидат мр Микица Сибиновић, асистент на Географском факултету Универзитета у Београду, урадио је докторску дисертацију под насловом: ***СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА.***

Дисертација садржи 354 стране укупног текста, 9 почетних страна (резиме на српском и енглеском језику, кључне речи, списак табела, графикона и слика) 8 страна литературе и извора (113 извора домаће и стране литературе и интернет извора) и 1 страну биографије. Основни текст је употпуњен са 41 табелом, 19 графикона, једним дендограмом и 64 карте, које су функционално уклопљене у текст. Докторска дисертација је састављена од 11 поглавља.

2. Кандидат је користио обимну научну литературу различитог језичког говорног подручја, коју је зналачки прилагодио композицији и садржају дисертације, коректно је наводећи.
3. Докторска дисертација припада научној области *Друштвена географија*, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду.
4. Научни допринос ове докторске дисертације огледа се у третирању структурних промена и просторне организације пољопривреде на нивоу насеља, што је у нашој научној литератури до сада недовољно приказано. У овој тези изнети су различити приступи у дефинисању и проучавању аграрног простора. Егзактно је показано да су емпиријска истраживања пољопривредне производње и осталих елемената геопростора данас мултиплицирана и да имају утемељење у различитим научним дисциплинама. Закључено је да чак и у условима дугорочне кризе, пољопривреда за сопствене потребе не постаје нужно доминантни облик производње. Стабилност неких сеоских насеља, у погледу структуре производње, инвестиција и приноса, повезана је са специјализацијом пољопривредне производње у њима. Специфична насеља лоцирана су у пољопривредној зони у источном делу проучаваног простора и одликују се специјализованом и тржишно оријентисаном производњом воћа. Са друге стране, највеће погоршање структурног ефекта забележено је у групи житарица, традиционално најзаступљенијој биљној култури.
5. Кандидат је до сада објавио преко 20 рецензираних научних радова из домена економске географије. Тиме је уз успешно урађену и позитивно оцењену докторску дисертацију, као и досадашње научно усавршавање, мр Микица Сибиновић афирмисан у научном раду у овој области.
6. На основу анализе и оцене приложене докторске дисертације кандидата мр Микице Сибиновића, Комисија констатује да је реч о оригиналном и самосталном научном делу, чији су резултати допринос теорији и пракси географске науке у Србији.
7. Имајући у виду законске одредбе – Закон о научном раду, Закон о Универзитету и Статут Географског факултета Универзитета у Београду, као и услов да кандидат има најмање 1 рад у научном часопису који се налази на SCI листи (*Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft*), мр Микица Сибиновић испуњава све законом предвиђене критеријуме да му се одобри јавна одбрана докторске дисертације из области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду.

6. Закључак и предлог Комисије

Напред изнете констатације о резултатима докторске дисертације мр Микице Сибиновића под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* огледају се у теоријско-методолошком погледу у продубљивању знања у нашој науци о процесима у области аграрне производње који су све су мање изоловани и све се чешће и чвршће преплићу са другим друштвеним и привредним процесима и то не само по својој унутрашњој динамици, већ и по спољном тј. физиономском

деловању, па као такви захтевају изузетно развијене методе истраживања и комплексан научни фундамент. Овом докторском дисертацијом извршено је проучавање Региона Београда са аграрно-географског аспекта и разјашњене су чињенице које су допринеле данашњем нивоу развоја пољопривредне производње. Извршена је класификација значајних фактора развоја, који утичу на промене у коришћењу земљишта, чиме је омогућено јасније разумевање утицаја рурално-урбаних конфликта на пољопривредне трајекторије у овом простору. На основу ове дисертације утврђен је степен аграрне трансформације периферног подручја Београда током периода транзиције. Резултати дисертације представљају значајан допринос географској науци и друштвеној пракси, јер пружају нова и свеобухватна сазнања о аграрној трансформацији сеоских насеља Региона Београда. Тако замишљено и спроведено истраживање руралног простора је од изузетне користи за будуће планирање свих привредних делатности и њихове везе са осталим социо-економским, демографским, културно-историјским сегментима, као и за покретање бројних питања у вези са формулисањем конзистентне стратегије развоја, али и одређене теоријско-методолошке основе. На основу анализе и оцене приложене дисертације кандидата мр Микице Сибиновића, потврђујемо да је реч о оригиналном и самосталном научном делу, чији резултати имају евидентан научни допринос.

Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Универзитета у Београду и Стручном већу Универзитета у Београду за архитектуру, урбанизам, грађевинарство, геодезију, просторно планирање и географију да прихвате позитивну оцену докторске дисертације мр Микице Сибиновића под насловом *СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ И ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА РЕГИОНА БЕОГРАДА* и да одобре њену јавну одбрану, јер су се стекли сви услови, како у смислу научне вредности дисертације, тако и оспособљености кандидата да се бави самосталним научним радом.

У Београду,
27.11.2014.

Комисија:

Проф. др Иван Раткај, ванредни професор
Географског факултета, Универзитет у Београду

Проф. др Мирко Грчић, редовни професор
Географског факултета, Универзитет у Београду

Проф. др Миладин Шеварлић, редовни професор
Пољопривредног факултета, Универзитет у Београду